

Aftale om indkøbs- og lagermodel for værnemidler på sundhedsområdet

27. marts 2023

Da covid-19 ramte Danmark i foråret 2020, opstod der en akut mangel på værnemidler. Det blev derfor besluttet af staten at opbygge lagre af værnemidler til seks måneders forbrug, og der blev i regi af den Nationale Operative Stab (NOST) etableret en midlertidig organisering af indkøb af værnemidler på tværs af statslige, regionale og kommunale aktører.

Opgaven med og ansvaret for indkøb af værnemidler og kritisk udstyr til regioner, kommunale aktører og øvrige samfundskritiske funktioner blev i udgangspunktet placeret hos Region Hovedstaden. Region Hovedstaden har sammen med Region Midtjylland og Aarhus Kommune stået for den praktiske varetagelse af indkøb til et beredskabslager for værnemidler, dels det løbende forbrug under covid-19. Styrelsen for Forsyningsikkerhed har siden sin oprettelse bl.a. haft til opgave at tilvejebringe et nationalt overblik over lagerbeholdninger og vurdere behovet for opbygning af lagre (måltal).

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at det er vigtigt at være rustet mod fremtidige sundhedskriser, med forankring i gældende lovgivning, herunder epidemiloven, og at der i forlængelse heraf er behov for at opretholde et beredskabslager af værnemidler.

Der er derfor med aftalen enighed om en fremadrettet indkøbs- og lagermodel for værnemiddelområdet, der understøtter forsyningsikkerheden for regioner og kommuner. Staten fastsætter de samlede måltal for beredskabslageret. Aftalen ændrer ikke ved eksisterende lovgivning og regioner og kommuners ansvar for planlægning af stående beredskab. Aftalen sikrer lagerdækning af værnemidler i eventuelle kommende kriser, der ikke kan rummes af det stående beredskab.

Den nye model træder i kraft hurtigst muligt og senest 1. april 2023, hvormed ejerskab over eksisterende og kommende lagerbeholdning samt ansvar for økonomien placeres hos regionerne. Modellen for beredskabslageret implementeres hurtigst muligt herefter, således at beredskabslageret kommer i fuld drift.

Organisering

Regionerne har stor erfaring med indkøb og lagring af værnemidler og andet kritisk udstyr, og der er etableret effektive processer for indkøb og levering til sygehuse mv. Der er derfor enighed om, at den fremtidige lagerløsning for værnemidler, herunder ansvaret for indkøb og lagerdrift skal forankres i regionerne. Ejerskabet for værnemidlerne placeres i sammenhæng med driftsansvaret i regionerne.

Den konkrete organisering af lagrene i øvrigt, herunder antal og placering, besluttet af regionerne ud fra samlede omkostningsovervejelser.

Beredskabslageret for værnemidler fordeles fysisk på regionale lagre, og der er en central indkøbsfunktion for værnemidler.

Lagermodellen bygger på måltal baseret på pandemiforbrug under covid-19. Måltallet fastsættes af staten. Pandemiforbruget vil for nogle værnemiddelkategorier overstige normalforbruget i værnemidlernes levetid. Derfor vil der – af hensyn til at sikre en øget forsyningssikkerhed – være værnemidler, hvor holdbarheden udløber, inden værnemidlerne kan forbruges, og som derfor må kasseres. Modellen rummer derfor mindre udgifter til kassation. Regionerne sikrer i relation hertil, at værnemidlerne i videst muligt omfang cirkuleres, så der er anvendelige værnemidler på lager, og at risikoen for kassation minimeres.

Måltal og sortiment

Regionerne sikrer, at den samlede lagerbeholdning svarer til de statsligt fastsatte måltal for de samlede minimumsbeholdninger på udvalgte værnemidler, jf. nedenstående tabel. Med aftalen justeres måltallene. Justeringen sker efter dialog med sundhedsmyndighederne. Måltallet for hver enkelt værnemiddelgruppe varierer fra værnemiddel til værnemiddel. Måltallet er fastsat, så der er en lagerdækning på mellem 2-6 måneder til regioner og kommuner under en pandemi. Lagerdækningen er fastsat ud fra, hvor lang tid det under pandemien tog at hjemtage de forskellige værnemidler.

Hensigten har været at sikre en balance mellem hensynet til et robust lager, set i forhold til hvor lang hjemtagningsperioden ved de enkelte værnemidler forventes at være under en pandemi, samt behovet for det enkelte værnemiddel i en krisesituation. På den anden side hensynet til et lager, der i videst muligt omfang kan cirkuleres, idet en højere cirkulationsgrad mindsker behovet for kassation.

For visse kategorier vil der dog være et behov for at have et lager, der ikke eller kun i mindre omfang kan cirkuleres, uanset deraf følgende behov for kassation, idet risikoen ved ikke at have det konkrete værnemiddel på lager, vurderes at være for høj. Dette gælder fx for visirer og maske type II.

Parterne er med aftalen enige om, at der vil være udsving i lagerbeholdningerne over tid for at sikre en effektiv lagerdrift. Dersom beholdningerne ligger under måltal, skal der iværksættes genindkøb. Parterne er således enige om, at beholdningen for det enkelte produkt for en kortere periode fra genbestillingstidspunkt til levering derved kan være lavere end måltallet. Regionerne beslutter i den daglige drift fordelingen af værnemidlerne på de enkelte regionale lagre.

Tabel 1: Værnemiddelkategorier og måltal pr. dato for aftalens ikrafttrædelse

Kategori	Måltal (1.000 stk.)	Antal måneders dækning
Desinfektion, Hånd (L)	811	3
Desinfektion, Overflade (stk.)	58.117	5
Undersøgelses handsker (stk.)	498.949	6
Kittel, Plastforklæde (stk.)	5.008	4
Maske, Type II og type IIR(stk.)	36.275	3
Maske, Åndedræt, FFP3 (stk.)	142	2,5
Visir - beskyttelsesbrille (stk.)	1.764	2

Regionerne kan afsøge muligheden for at indgå beredskabsaftaler med leverandører, som forpligtiger sig til at levere værnemidler til regionerne i en krisetid. En sådan aftale ændrer ikke ved måltallet. Regionerne er ansvarlige for at sikre, at sortimentet er tidssvarende og relevant.

Regionerne forpligtes med aftalen til at rapportere kvartalsvis i normaltid. Der skal afrapporteres på størrelsen og den forventede levetid af den aktuelle beholdning i et fast format, der aftales mellem Danske Regioner og staten. Ved behov kan der aftales hyppigere rapportering mellem Danske Regioner og staten. Kontrol af fysisk beholdning mod måltal inkluderes i regionernes almindelige revisionspraksis og varetages af regionernes eksterne revisorer. Resultatet af kontrollen afrapporteres i regionernes årsregnskaber.

Kommunernes trækingsret på beredskabslageret

Kommunerne køber, som før covid-19, værnemidler ind på de rammeaftaler, som Staten og Kommunernes Indkøbscentral (SKI) indgår. Staten har i særlige tilfælde – bl.a. under pandemier med samfundskritisk sygdom – mulighed for at omprioritere værnemidler fra regionerne til kommunerne efter gældende lovgivning.

Herudover er der enighed om, at staten, inden årets udgang, indkalder Danske Regioner og KL til drøftelser med henblik på at afsøge muligheden for en bredere dækning af kommunerne fra beredskabslageret i helt ekstraordinære tilfælde. Levering til kommunerne skal ske svarende til det set-up, der eksisterede under covid-19-pandemien, hvor regionerne har ansvaret for levering til ét punkt i hver kommune. Statslige dispositioner, der nedbringer de regionale beholdninger i en krisetid, kompenseres særskilt.

Overbeholdning

Der er i dag en overbeholdning af værnemidler som følge af de af staten fastsatte måltal samt et mindre forbrug af værnemidler end forventet under covid-19 pandemien. Ved overgangen til den nye lagermodel overtager regionerne den overbeholdning af værnemidler, der findes på de regionale, tilskudsfinansierede lagre. Kommunernes eventuelle overbeholdning overdrages ikke.

Samtidig er der enighed om, at den nuværende beholdning gradvist skal nedbringes til måltallet. Usikkerheden i forhold til både det tidsmæssige og økonomiske perspektiv i relation til afvikling af overbeholdningen af sprit er væsentlig. Nedbringelse af overbeholdningen vil afhænge af konkrete udbud. Kompensationen for håndteringen af afviklingen af sprit efterreguleres derfor på baggrund af de reelle udgifter hertil.

Økonomi

Økonomien omkring det fremtidige lager fastlægges ved aftaleindgåelsen på baggrund af nuværende måltal og sortiment og behovet for nedbringelse af lagerets nuværende overbeholdning. Udgifter til nedbringelse af overbeholdning indgår i aftalens økonomi, så længe der er en overbeholdning, som skal reduceres. Udgifter til kassation som konsekvens af, at det fulde måltal for udvalgte værnemiddelkategorier ikke kan cirkuleres, indgår ligeledes i modellens økonomi.

Med kompensationen dækkes regionernes udgifter til etablering og drift af et beredskabslager for værnemidler samt de løbende udgifter til indkøb af værnemidler til de aktuelle måltal, som ligger udover regionernes normalforbrug svarende til 2019-niveau.

Regionerne kompenseres med aftalen for de afledte nettomerudgifter, svarende til 55 mio. kr. i 2023, 41 mio. kr. i 2024, 41 mio. kr. i 2025 og 62,5 mio. kr. årligt fra 2026.

Herudover tilføres regionerne foreløbigt 12 mio. kr. i 2023, 18 mio. kr. i 2024 og 2025 samt 16 mio. kr. i 2026 til at nedbringe overbeholdningen af sprit. Økonomien og tidsperioden efterreguleres som følge af det kommende udbud af opgaven.

Midlerne udbetales til regionerne ved midtvejsreguleringen ifm. ØA24 og fordeles efter blottilskudsnoeglen.

Tabel 2: Samlet oversigt over økonomi til et beredskabslager for værnemidler og kassation af sprit

Mio. kr.	2023	2024	2025	2026	Varigt beløb
Indkøbs- og lagermodel	55	41	41	41	41
Indkøb til måltal for forbrug udover 2019-niveau	0	0	0	0	0
Indkøb af værnemidler der ikke kan cirkuleres	0	0	0	16,5	16,5
Risikopræmie	0	0	0	5	5
I alt ekskl. kassation af sprit	55	41	41	62,5	62,5
Kassation af sprit(1*)	12	18	18	16	0
I alt inkl. kassation af sprit	67	59	59	78,5	62,5

*Kompensationsbeløbet efterreguleres i henhold til parternes skriftlige aftale 1) Permanent udgiftsniveau nås efter 2026, og medtages på følgende års aktstykker.

Ved eventuelle fremtidige ændringer af de statsligt fastsatte måltal foretages en modsvarende regulering af den økonomiske kompensation. Statslige dispositioner, der nedbringer de regionale beholdninger i en krisetid, kompenseres særskilt.